

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1977/140

Karar Sayısı : 1977/143

Karar Tarihi:22/12/1977

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Siverek Tapu Hâkimliği (Dosya Esas No:1976/202)

İTİRAZIN KONUSU : 25.6.1973 günlü, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun 36. maddesinin üçüncü fıkrasına yer alan “Kamulaştırma karşılığı, taşınmaz malın bulunduğu yerin Toprak ve Tarım Reformu bölgesi ilân edilmesinden önce sahibinin bildirdiği emlak vergisi değerini geçemez. Karşılık Takdir Komisyonunca saptanan karşılık bu değerden yüksek ise, kamulaştırma karşılığı bu değere indirilir.” kuralının Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenmiştir.

I- OLAY :

Bölgede Toprak ve Tarım Reformu Kanununun uygulanması dolayısıyla taşınmazları kamulaştırılan davacı, vergi beyannamesinde bildirilen değer kamulaştırma bedeli olarak kendisine ödenmek istendiğini, oysa kamulaştırma günündeki gerçek değer daha yüksek olduğunu ileri sürmüştü ve aradaki farkın ödenmesini dava etmiştir. Davalı idare 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun 36. maddesindeki hükme göre işlem yapıldığını açıklaması üzerine, davacı duruşmada bu hükmün Anayasaya aykırı olduğunu öne sürmüştü, Mahkeme 36. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan kuralın Anayasanın 11.,12.,36. ve 2. maddelerine aykırı olduğu kanısıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

II. İTİRAZIN GEREKÇESİ ÖZETİ :

Anayasa Mahkemesi, Anayasanın 38. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarını iptal etmiş ve bu karar yayımlanmıştır. Bu durumda kamulaştırma için aynı ilkeleri öngören 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun 36. maddesinin üçüncü fıkrası hükümü anayasal dayanaktan yoksun bulunmaktadır. Bu hüküm mülkiyet hakkının özünü zedelemekte ve emlak beyannamesi verenlerle vermeyenler arasında eşitsizlik yaratmakta olduğundan Anayasanın 11.,12.36. ve 2. maddelerine aykırılığı nedeniyle iptal edilmelidir.

III.METİNLER :

1-25.6.1973 günlü, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun 36. maddesinin itiraz konusu üçüncü fıkrası şöyledir:

“Kamulaştırma karşılığı, taşınmaz malın bulunduğu yerin toprak ve tarım reformu bölgesi ilân edilmesinden önce sahibinin bildirdiği Emlak Vergisi değerini geçemez. Karşılık Takdir Komisyonunca saptanan karşılık bu değerden yüksek ise kamulaştırma karşılığı bu değere indirilir.”

2-Dayanılan Anayasa kuralları:

Esas Sayısı : 1977/140
Karar Sayısı : 1977/143

Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve Başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir.

Madde 11- Temel hak ve hürriyetler, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, Cumhuriyetin, milli güvenliğin, kamu düzeninin, kamu yararının, genel ahlâkın ve genel sağlığın korunması amacı ile veya Anayasanın diğer maddelerinde gösterilen özel sebeplerle, Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olarak, ancak kanunla sınırlanabilir.

Kanun, temel hak ve hürriyetlerinin özüne dokunmaz.

Bu Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi insan hak ve hürriyetlerini veya Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü veya dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayırımına dayanarak, nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyeti ortadan kaldırmak kasdı ile kullanılamaz.

Bu hükümlere aykırı eylem ve davranışlarının cezası kanunda gösterilir.

Madde 12- Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Madde 36- Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlandırılabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.

IV- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesinin, İktüzüğün 15. maddesi uyarınca yaptığı ilk inceleme toplantısında aşağıda açıklanan konular üzerinde durulmuştur :

1- 25.6.1973 günlü, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu daha önce başka bir dava dolayısıyla Anayasa Mahkemesince incelenmiş ve 19.10.1976 günlü, E.1973/42,K.1976/48 sayılı kararla bu kanunun tümünün biçim yönünden iptaline karar verilmiştir. İtiraz yoluna başvuran mahkemenin iptalini istediği hüküm, bu kanunun 36. maddesinin üçüncü fıkrasında yer almaktadır. Bu duruma göre, aynı kanunun belirli bir maddesindeki hükmün yeniden ele alınıp incelenmesine ve bir karar verilmesine yer yoktur.

2- Anayasanın 152. maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanabilmesi koşullarının olayda gerçekleşip gerçekleşmediği yolunda bir inceleme yapılması konusu üzerinde de durulmuştur. İtiraz konusu yapılan işde böyle bir incelemeye olanak yoktur. Gerçi,1757 sayılı yasanın tümü iptal edilmiştir. Ancak karar gereğince, iptal hükmü, yayımlandığı günden başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girecektir. Yani, bu süre içinde, 1757 sayılı yasa, yürürlükte olan bir kanunun hukuksal etki ve sonuçlarını taşımaktadır. Öteyandan Anayasanın 152. maddesinin son fıkrası uyarınca, Anayasa Mahkemesi kararları, gerçek ve tüzel kişileri, yürütme ve yargı organlarını, bu arada Anayasa Mahkemesini de bağlamaktadır. Böyle olunca sözü geçen iptal kararının bağlayıcı niteliğini, belirli bir olay için bile olsa, öngören süreden önce ortadan kaldırma olasılığını içeren bir incelemeye girişilmesine olanak yoktur. Bu

Esas Sayısı : 1977/140
Karar Sayısı : 1977/143

nedenlerle Anayasanın 152. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükmün böyle bir incelemeye elverişli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Ahmet H.Boyacıoğlu bu görüŖe katılmamıŖtır.

V-SONUÇ :

Anayasa Mahkemesinin 19.10.1976 günlü, Esas: 1973/42, Karar : 1976/48 sayılı Kararıyla 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun tümü biçim yönünden iptal edilmiŖ ve bu karar 10.5.1977 günlü, 15933 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıŖ bulunduğundan itiraz konusu iŖ hakkında yeniden karar verilmesine yer olmadığına, Ahmet H.Boyacıoğlu’nun (Anayasanın 152. maddesinin dördüncü fıkrasında yazılı hükmün, olayda uygulanması koŖullarının bulunup bulunmadığıнын incelenmesi gerektiği) yolundaki karŖıoyuyla ve oyçokluğuyla,

22.12.1977 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Kâni VRANA	Ŗevket MÜFTÜGİL	Abdullah ÜNER
Üye	Üye	Üye
Ahmet KOÇAK	Ŗekip ÇOPUROĐLU	Fahrettin ULUÇ
Üye	Üye	Üye
Muhittin GÜRÜN	Lütfi ÖMERBAŖ	Ahmet ERDOĐDU
Üye	Üye	Üye
Hasan GÜRSEL	Ahmet Salih ÇEBİ	Adil ESMER

Esas Sayısı : 1977/140
Karar Sayısı : 1977/143

Üye

Nihat
O.AKÇAKAYALIOĞLU

Üye

Ahmet H.BOYACIOĞLU

Karşı oy eklidir.

Üye

Necdet DARICIOĞLU

KARŞIOY YAZISI

Bu konu hakkındaki düşüncemi belirten karşıoy, çeşitli kararlar dolayısıyla ve örneğin Anayasa Mahkemesinin 22.9.1977 günlü, 1977/90-92 sayılı kararında açıklanmış ve 11 Kasım 1977 günlü, 16110 sayılı Resmi Gazete'de de yayımlanmış bulunduğundan, aynı gerekçelerle çokluk görüşüne karşıyım.

Üye

Ahmet
H.BOYACIOĞLU